

HET PLATTELANDS PARLEMENT

Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen

lvkk.nl

23 NOVEMBER 2019

Aanmelden voor het PlattelandsParlement kan via:
<http://bit.ly/PlattelandsParlement>

Dorpsondersteuners:

wat kunnen zij
betekenen voor je
dorp?

Kringloopland-

bouw: Wat is de
relatie met jou als
bewoner?

Herbestemming:

zet leegstand in
als kans voor je
dorp.

Dorpsorganisatie:

denk mee over
je rol en
organisatievorm.

Omgevingswet:

2021 komt naderbij.
Ben je als dorp
voorbereid?

Dit jaar in Venhorst

Inhoud

3

Welkomstwoord

Pierre Bos

*Gastheer in Venhorst
Burgemeester van Boekel.*

4

Voorzitter LVKK

Leidy van der Aalst-Wolken

*Het PlattelandsParlement moet vooral
energie opleveren.*

6

Thema:

Dorpsondersteuners

*Mensen uit het dorp die een belangrijke
rol spelen.*

8

In gesprek met leden van de Tweede Kamer

Roelof Bisschop SGP

*Hoe denkt hij over elementen die de vitaliteit
en leefbaarheid van het platteland bepalen?*

9

In gesprek met leden van de Tweede Kamer

Erik Ronnes CDA

*Zijn visie over de elementen die de vitaliteit
en leefbaarheid van het platteland bepalen.*

10

Thema:

Kringlooplandbouw

*Wat is er nodig voor een andere aanpak van
onze veehouderij en land- en tuinbouw . . .*

12

In gesprek met leden van de Tweede Kamer

Rutger Schonis D66

*Hoe ziet hij zijn rol als wetgever betreffende de
bevordering van de kringlooplandbouw?*

13

In gesprek met leden van de Tweede Kamer

William Moorlag PvdA

*Wat is zijn visie ten aanzien van een creatieve
herbestemming van bedrijfsgebouwen en kerken?*

14

Programma

PlattelandsParlement

*Dagprogramma van het PlattelandsParlement
in Venhorst.*

16

Thema:

Herbestemming

*Wat zijn mogelijkheden om tot een
waardevolle herbestemming te komen?*

18

Thema:

Dorpsorganisatie

*De netwerksamenleving vraagt een
andere werkwijze van dorpsorganisatie.*

21

Slimme dorpen

Laat in Europa van je horen

*Lambert van Nistelrooij heeft een duidelijke
boodschap voor de Kleine Kernen in Europa.*

22

Thema:

Omgevingswet

*Verandert er nu echt zo veel als de
Omgevingswet in werking treedt?*

25

VNG voorzitter

Jan van Zanen:

*VNG wil systematische oplossing
'Gemeenten willen meer zelfstandigheid'*

26

Kleine Kernen

Links

*Relevante links naar websites die raakvlak
hebben met het PlattelandsParlement.*

27

Overzicht van de

Provinciale Verenigingen

Colofon Zij waren betrokken bij het
magazine over het PlattelandsParlement.

Fijn dat Venhorst gastheer mag zijn voor het PlattelandsParlement

De vertegenwoordigers van onze plattelanders zoeken elkaar hier in Venhorst op. Door ervaringen te delen zijn we in staat onze inwoners perspectief te bieden. Met vereende krachten maken we een vuist naar de bestuurders in Den Haag en Brussel. De trots van onze inwoners op het platteland is de kracht die motiveert om zaken voor elkaar te krijgen, om doelen te bereiken. Vele inwoners van onze dorpen en buurtschappen hebben een groot hart voor hun dorp en buurtschap. Emotie en liefde zijn sterkere motivaties dan ratio en verstand.

Waar kunnen we elkaar bij helpen? Voor alle inwoners van Nederland, dus ook voor onze plattelanders is WERK een belangrijk thema. De dynamiek bij het thema WERK is groot. In de agrarische sector bewegen we naar een kringlooplandbouw. In de duurzaamheid bewegen we van fossiele grondstoffen naar zon- en windenergie. De energietransitie op het platteland zal een toegevoegde waarde hebben voor heel Nederland. In het verkeer bewegen we van diesel en benzine naar elektriciteit en fietsen. In de infrastructuur bewegen we van telefoonlijnen naar draadloze netwerken. Door slimme werkwijzen en creatieve methodes realiseren we juist ook op het platteland volwaardige en eersteklas werkgelegenheid.

Wonen en leven in een omgeving van rust en ruimte, groen en openheid zijn vervolgens trekkers voor toekomstige inwoners en dragen bij aan de vitaliteit in onze dorpen en buurtschappen. Vitale dorpen en buurtschappen kenmerken zich en gedijen door het enthousiasme en de inzet van de inwoners. De energie spat er van af. Verenigingen en organisaties bestaan op basis van de vele vrijwilligers. In een levendig dorp is balans tussen wat nodig is en wat mogelijk is. De lokale overheid faciliteert en wordt gestimuleerd om de voorzieningen, de diensten en producten te realiseren en aan te bieden die door de dorpen en buurtschappen zelf "afgedwongen worden". De inwoners van het dorp en buurtschap zijn zelf de regisseur van de voortgang.

De agenda van het PlattelandsParlement is uitnodigend en uitdagend. Ik daag u uit om deze agenda concreet te maken en de goede ideeën die tijdens deze bijeenkomst vastgelegd gaan worden ook te verzilveren. In de hoop dat wij volgend jaar verantwoording kunnen afleggen dat we met zijn allen in 2020 daar goed invulling aan hebben gegeven.

Venhorst is een stoer dorp in de Peel. De oorspronkelijke Peel is een langgerekt heide- en moerasgebied dat gelegen is ten zuiden van het Brabantse Oss tot het Limburgse Weert. Onder andere minister Ysselsteyn heeft in de jaren 20 van de vorige eeuw opdracht gegeven aan de nabijgelegen gemeenten en KNHM (Heidemij) dit woeste gebied om te zetten tot landbouwwareaal. Overal in de Peel verrijzen nieuwe dorpen. Zo ook Venhorst dat sinds 1932 bestaat en in 1936 de naam Venhorst heeft gekregen. De Peel was en is een landbouwgebied bij uitstek. Ondernemers in de Peel produceren op een klein stuk van het grondgebied van Nederland een groot deel van ons voedsel. Keerzijde is dat we te maken hebben met maatschappelijke uitdagingen. Geur, dierwelzijn, mest, verschraving van de bodem, water en gezondheid zijn onderwerpen die daarbij veel genoemd worden. Bedrijfsleven, onderwijs en overheden werken hier nu samen. Samen willen we van Noordoost-Brabant de topregio in agrifood maken. Proeftuin De Peel, proeftuin van vernieuwing, vanuit de principes van de kringlooplandbouw is daar de concretisering van.

Hebt u weleens gehoord van de Peelrandbreuk? De Peelrandbreuk is een bijzondere breuklijn die via Roermond, Meijel, Deurne, Gemert, Boekel en Uden naar Heesch loopt. Geomorfologisch is de breuk met zijn wijstgronden zelfs uniek in Europa. Nu is in het gebied de ambitie opgepakt om het gebied te ontwikkelen tot UNESCO Geopark De Peelhorst (in wording). Een ontwikkeling om in de gaten te houden.

Nogmaals van harte welkom in Venhorst en ik wens u allen een nuttig en aangenaam verblijf.

Pierre Bos
Burgemeester gemeente Boekel
Gastvrij en Actief

GEMEENTE BOEKEL

Voorzitter LVKK: “ Het PlattelandsParlement moet vooral energie opleveren”

**LANDELIJKE
VERENIGING
VOOR
KLEINE
KERNEN**

Waarom wordt het PlattelandsParlement gehouden?

In 2017 werd in Venhorst het Europees PlattelandsParlement gehouden. Drie dagen waarin inwoners en beleidsmakers uit 40 landen met elkaar in gesprek gingen over de ontwikkelingen en de toekomst van het platteland. Een groot succes mede door de grote inzet van de inwoners van Venhorst en de gemeente Boekel.

Reden genoeg om als vervolg hierop ook het tweejaarlijkse Nationale PlattelandsParlement weer in Venhorst te houden. Het succes van Venhorst onderstreept het belang ervan. Nagenoeg elke provincie organiseert, afgestemd op de eigen provincie, tweejaarlijks een PlattelandsParlement en ook op landelijk niveau gebeurt dit door de LVKK.

We hebben drie belangrijke doelen: Op de eerste plaats gaat het om actieve bewoners en initiatiefnemers met elkaar in contact te brengen, elkaar te inspireren en elkaars successen en werkwijzen te laten delen.

Maar het gaat ook om in gesprek te gaan met beleidsmakers en te laten zien dat bewoners zelf veel zaken die van belang zijn voor de leefbaarheid van dorp en regio kunnen realiseren.

Voorwaarde is wel dat ze goed worden gefaciliteerd. Informatie uit de praktijk van bewonersinitiatieven over belemmeringen in wet- en regelgeving is eveneens één van de doelen van het PlattelandsParlement.

Welke onderwerpen komen ter sprake op het PlattelandsParlement?

Op het PlattelandsParlement staan vijf actuele thema's centraal: De rol van dorpsorganisaties: de Universiteit van Utrecht heeft daar in samenwerking met de LVKK onderzoek naar gedaan. Welke rol wil en kan de dorpsorganisatie hebben in de veranderende omgeving waar veel inwoners zelf het heft in handen nemen zoals bij de decentralisatie van de zorg en de energietransitie? Het daarvoor ontwikkelde Kleine Kernenspel is daarbij een goed hulpmiddel. Dorpsondersteuners: hoe belangrijk zijn dorpsondersteuners voor de sociale samenhang in het dorp? Herbestemming maatschappelijk vastgoed: herbestemming van leegstaande kerken, agrarische bedrijfspanden en ander maatschappelijk vastgoed. Wat wordt de bestemming van leegstaande gebouwen en hoe sluit dit aan bij de behoeften? Dat vraagt om een goed accommodatiebeleid. De Omgevingswet: bij de Omgevingswet is de inbreng van inwoners cruciaal. Hoe gaat dat in de praktijk en waar lopen partijen tegen aan? Kringlooplandbouw: de landbouw staat onder druk. Wat zijn de kansen voor kringlooplandbouw zoals de Agrotuin in de Peel en wat is ervoor nodig om dit tot een succes te maken.

Bij de thema's worden interessante praktijkvoorbeelden gedeeld; er zijn lezingen van experts en gelegenheid voor verdiepende gesprekken met elkaar en met Kamerleden.

Wat kunnen de Tweede Kamerleden bijdragen aan het PlattelandsParlement

Het PlattelandsParlement is een mooie gelegenheid voor contact tussen Kamerleden en actieve bewoners. Dit op basis van wederkerigheid. Kamerleden komen in gesprek met actieve plattelandsbewoners en kunnen van hen leren wat echt van belang is voor een vitaal platteland. Ook kunnen ze aangeven wat ze als Kamerleden nodig hebben om goed geïnformeerd hun werk te kunnen doen met aandacht voor de toekomst van het platteland. Voor bewoners is het een kans om hun ideeën en vragen te delen met Kamerleden maar ook om inzicht te krijgen in wat voor Kamerleden belangrijk is om de belangen van een vitaal platteland goed te kunnen behartigen.

Heeft de landelijke politiek genoeg oog voor het platteland?

Vaak eisen grote, grootstedelijke problemen, veel aandacht van politici tenzij het landsbelang ermee gemoeid is zoals bij de gaswinning in Groningen. Maar ook dan is het vaak de vraag welk belang het eerste gediend moet worden. Daarom is het des te belangrijker dat we politici en beleidsmakers blijven informeren en in gesprek gaan over de ontwikkelingen op het platteland en dat vooral doen met goede voorbeelden waarbij bewoners hun verantwoordelijkheid nemen voor de leefbaarheid van hun leefomgeving. Om de kracht van het platteland te laten zien en aangeven wat ervoor nodig is om het platteland nog krachtiger en weerbaarder te maken is voor de LVKK een belangrijke uitdaging.

Welke knelpunten op het platteland zouden volgens de LVKK als eerste moeten worden aangepakt?

De situatie in de provincies, regio's en dorpen is heel verschillend en dat geldt ook voor de oplossingen die bij voorkomende problemen worden gezocht. Algemene vraagstukken zijn de economische vitaliteit, de mobiliteit en de digitale infrastructuur. Ook het voorzieningenniveau is een belangrijk aandachtspunt. Door de veranderende samenstelling van de (dorps)bevolking, onder meer als gevolg van de vergrijzing en de veranderde zorgwetgeving, staat het voorzieningenniveau onder druk. Dorpsbewoners kunnen heel veel zelf en gelukkig is de sociale samenhang op het platteland nog groot maar ook daarin worden grenzen bereikt.

Er liggen, zoals al is aangegeven, ook veel kansen op het platteland, denk daarbij aan zorgcoöperaties, duurzaamheidsinitiatieven, alternatieve vervoersmogelijkheden, kringlooplandbouw. Succesvol dankzij de goede sociale netwerken en korte lijnen tussen bewoners en organisaties.

Wat wordt er gedaan met de resultaten van het PlattelandsParlement?

Om de resultaten te delen met een bredere groep actieve bewoners, maar ook met politici, overheden, beleidsmakers en organisaties worden de resultaten actief verspreid via social media en de websites van de LVKK en de provinciale organisaties. Ook het Kleine Kernen Magazine heeft hierbij een belangrijke rol.

De Tweede Kamer en de belangrijke landelijke beleids-

makers van onder meer het ministerie van Binnenlandse Zaken worden door de LVKK actief geïnformeerd over de inhoudelijke resultaten en inzichten met als doel een constructieve bijdrage te leveren aan beleidsontwikkelingen die van belang zijn voor een vitaal platteland met daarin een belangrijke rol voor bewoners.

Worden de resultaten ook door gekoppeld op Europees niveau?

De Verklaring van Venhorst, die in 2017 werd opgesteld, is aangeboden aan het Europees Parlement en is door leden van het parlement actief gebruikt bij de behandeling van de relevante onderwerpen. Ook zijn de resultaten betrokken bij de voorbereiding van het tweejaarlijkse Europees Parlement dat dit jaar in Asturië wordt gehouden. Hierbij geldt wel dat het van belang moet zijn voor het Europees Plattelandsbeleid. Gezien de diversiteit van de landen die deelnemen verschillen ook accenten. Het is aan de organisatie van het Europees Platteland om daar evenwichtige keuzes in te maken. Een delegatie uit Nederland neemt dit jaar weer deel aan het ERP in Asturië. Ook binnen andere Europese verbanden waarin we actief zijn als LVKK, met name ERCA (European Rural Community Association), worden de resultaten gedeeld.

Wanneer is het PlattelandsParlement in de ogen van de LVKK geslaagd?

Als de deelnemers door de gesprekken, lezingen, excursies en onderlinge contacten met nieuwe inzichten of bevestiging van hun eigen inzichten/activiteiten naar huis gaan. Het PlattelandsParlement moet vooral energie opleveren. Dat geldt zowel voor de bewoners maar ook voor de politici en beleidsmakers. Het zou mooi zijn als de waardering voor elkaars werk en inzet en het gevoel dat we samen werken aan het vitaal houden en het versterken van het platteland tijdens het PlattelandsParlement is gegroeid.

Heb je zelf nog aanvullende informatie die je kwijt wilt?

Het PlattelandsParlement wordt weer een groot succes. Uit het hele land verwachten we enthousiaste deelnemers die anderen willen laten delen in hun ervaringen en natuurlijk ook nieuwe inzichten en ideeën willen krijgen. Het platteland zal laten zien dat het in beweging is en dat er ongehooflijk veel mogelijk is. Ik laat me weer verrassen!

Leidy van der Aalst-Wolken

Voorzitter Landelijke Vereniging van Kleine Kernen

**Aanmelden voor het
PlattelandsParlement
kan via:**

<http://bit.ly/PlattelandsParlement>

Thema: Dorpsondersteuners

Steeds vaker kom je ze tegen: mensen uit het dorp die een belangrijke rol spelen bij het verbinden van mensen binnen het dorp en naar de gemeente. In dienst van het dorp maar deels betaald door de gemeente. Wat zijn de voordelen en tegen welke grenzen loop je aan.....

In gesprek met de Dorpsondersteuners Eveline en Geert

Aan het woord zijn Eveline en Geert Claassen (geen familie overigens) die als dorpsondersteuners actief zijn in Doornenburg.

Hoe zouden jullie het werk als dorpsondersteuners het beste kunnen omschrijven?

We willen alle partijen verbinden die zich inzetten voor de leefbaarheid in Doornenburg een dorp met ca 2720 inwoners. Dit zijn vrijwilligers- en professionele organisaties.

Ook initiëren wij nieuwe initiatieven zoals de koffie-ochtend, het eetcafé, het creatief trefpunt in de voormalige bibliotheekruimte.

Het ondersteunen, adviseren en faci-

literen van verenigingen, stichtingen, ondernemers behoort ook tot ons takenpakket.

Verder zijn we procesbegeleiders van de Werkgroep Doornenburg. Deze werkgroep is het uitvoeringsorgaan van het Dorpsontwikkelplan wat samen met ondersteuning van het DKKGelderland (Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland) tot stand is gekomen.

Wat zien jullie als belangrijkste taak?

Het verbinden, faciliteren, adviseren, initiëren van projecten en initiatieven om de kwaliteit van de leefbaarheid in Doornenburg te behouden en verbe-

teren.

Leidraad hiervoor zijn de thema's uit het Dorpsontwikkelplan die uitgevoerd worden door Werkgroep Doornenburg op het gebied van:

- Zorg
- Wonen en duurzaamheid
- Scholing en sport
- Natuur, recreatie en toerisme
- Leefomgeving

Wat voor opleiding moet een dorpsondersteuner hebben?

Een dorpscontactpersoon moet sociale, communicatieve, organisatorische vaardigheden hebben. Een dorpsondersteuner moet zichtbaar zijn en over een groot netwerk beschikken. Je

moet meedoen en bereid zijn om met zijn poten in de modder te staan. Hij of zij moet kunnen enthousiasmeren en coachen

Zou ieder dorp een ondersteuner moeten hebben?

Dat is wel raadzaam, maar het wordt mede bepaald door hoe het dorp georganiseerd is. Het is maatwerk, elk dorp heeft zijn eigen karakteristiek. Het is verstandig om vooraf goed te onderzoeken waar het dorp behoefte aan heeft, middels een sterkte-zwakte-analyse.

Worden jullie genoeg geholpen door instanties?

Wij krijgen prima ondersteuning van gemeente en provincie. Dit niet vanzelfsprekend, vertrouwen en toegevoegde waarde moet je verdienen.

Moet een dorpsondersteuner uit het eigen dorp komen?

Dat is een must, een dorpscontactpersoon moet meedoen en is altijd toegankelijk. Wanneer je op een dorpsfeestje of andere festiviteiten en activiteiten aanwezig bent, kun je proeven waar men behoefte aan heeft.

Wat zijn de meest voorkomende problemen waar jullie tegenaan lopen?

De meest voorkomende problemen zijn tijd en financiële dekking voor onze projecten.

Wat willen jullie verder nog kwijt?

Wij adviseren om de rol van Dorpscontactpersoon door 2 personen uit te laten voeren, vrouw en man. Wanneer je het samen doet ben je elkaars klankbord, houd je elkaar scherp, kun je teleurstellingen beter verwerken.

Wat is in de kern een Dorpsondersteuner?

Nederland Zorgt voor Elkaar (NLZVE), landelijk netwerk van bewonersinitiatieven op het gebied van welzijn, zorg en wonen verzorgt tijdens het PlatelandParlement een tweetal sessies over dit groeiende fenomeen in veel dorpen in Nederland.

Zoals uit het bovenstaande interview met Eveline en Geert Claassen blijkt, is de taak van dorpsondersteuners een niet te onderschatten functie in een dorp. Het aanstellen van dorpsondersteuners vinden veel bewoners van dorpen een logische stap om hun dorp leefbaar te houden en zorgzamer te maken om zo initiatieven verder te kunnen uitwerken. Krachten worden immers gebundeld in bijvoorbeeld lokale dorps(zorg)coöperaties, stichtingen en of verenigingen. Ieder met zijn dorps eigen oplossingen.

De dorpsondersteuner signaleert vragen en problemen, adviseert en ondersteunt bewoners en brengt mensen en organisaties met elkaar in contact. Hij/zij kan ook dorpsbewoners met een hulpvraag koppelen aan een vrijwilliger die hulp of ondersteuning kan bieden of aan een professional.

Hoe krijg je een dorpsondersteuner binnen je kerngemeenschap?

In deze eerste sessie praten we met elkaar over de wijze waarop je, als dorpsraad, een dorpsondersteuner binnen je gemeenschap actief kunt krijgen.

Onderwerpen die onder andere aan bod kwamen:

- Hoe kaart ik het bij de gemeente en/of welzijnsinstelling aan?

- Hoe kan ik een dorpsondersteuner financieren?
- Hoe stel je een dorpsondersteuner aan; bij wie staat hij/zij op de loonlijst?
- Welke competenties dient een dorpsondersteuner te bezitten?
- Aan wie brengt een dorpsondersteuner verslag uit; aan wie legt hij/zij verantwoording af?
- De dorpsondersteuner als spin in het web van de dorpsgemeenschap

Praktijk

In de tweede sessie stellen we met elkaar de dorpsondersteuner zelf wat centraler.

Vanuit de praktijk gaan we met elkaar in gesprek over de dilemma's die een dorpsondersteuner tegen kan komen. De vragen die ze hebben en zoekende zijn binnen deze nieuwe functie.

- Hoe vindt de dorpsondersteuner aansluiting bij de dynamiek van het dorp en hoe mobiliseer je inwoners om samen een zorgzame gemeenschap te vormen?
- Hoe meet ik mijn impact?
- Hoe ga je om met 'vraagverlegenheid'?
- Hoe communiceer ik het beste?
- Als spin in het web wordt van mij verwacht dat ik de oplossing organiseer, is dat reëel en hoe pak ik dat aan?
- Hoe ga ik met privacy om?

Beide sessies zijn interessant als je meer te weten wilt komen over het reilen en zeilen rondom de dorpsondersteuner. Samen met initiatiefnemers, dorpsraadsleden en dorpsondersteuners delen we met elkaar ervaringen en geven we elkaar tips en aanbevelingen.

Leerkring

NLZVE organiseert in het land Leerkringen Dorpsondersteuners voor dorpsraadsleden, initiatiefnemers bewonersinitiatieven, welzijnswerkers en ambtenaren. Samen de geesten rijp maken om een dorpsondersteuner in de kerngemeenschap actief te krijgen. Indien u ook een "Leerkring Dorpsondersteuner" in uw gemeente, regio of provincie wilt organiseren dan is de Helpdesk van Nederland Zorgt voor Elkaar graag bereid om met u het gesprek daarover te starten. Verder informatie over de mogelijkheden en kosten zijn verkrijgbaar bij de helpdesk.

Contactpersoon:

Evert van Schoonhoven, 06 – 5387 2580 en/of 06 – 2887 2820 helpdesk@nlzve.nl

In gesprek met leden van de Tweede Kamer

Dé gelegenheid om de besluitnemers goed te informeren over de belangrijke elementen die de vitaliteit en leefbaarheid van het platteland bepalen. We leggen de Kamerleden die al in een vroeg stadium toezegden aanwezig te zijn op het PP een vragenlijst voor.

Roelof Bisschop

Wat denkt u als Tweede Kamerlid te kunnen bijdragen aan het PlattelandsParlement en wat verwacht u van het PlattelandsParlement?

De SGP zet zich graag in voor een leefbaar en vitaal platteland. We zeggen in Den Haag vaak: 'Nederland is groter dan de Randstad!' Ik hoop bij het PlattelandsParlement inspiratie op te doen. Waar lopen mensen tegen aan en welke kansen zijn er?

Hoe denkt u dat de Omgevingswet geïmplementeerd dient te worden opdat de betrokkenheid van bewoners en de ruimte voor initiatieven van bewoners, zo optimaal mogelijk is?

De Omgevingswet biedt verschillende mogelijkheden om bewoners in een vroegtijdig stadium te betrekken bij het opstellen van plannen en projecten.

Er ligt een belangrijke taak voor lokale en provinciale bestuurders om daar gebruik van te maken. De praktijk leert dat als je bewoners er eerder bij betrekt je meer draagvlak krijgt, meer kansen worden benut en procedures soepeler verlopen. Ook kunnen bewoners meer ruimte krijgen voor eigen initiatieven.

Niet denken in problemen, maar in

kansen. Bijvoorbeeld voor de bouw van mantelzorgwoningen.

Hoe kan de landelijke en gemeentelijke overheid bijdragen aan creatieve herbestemming van agrarische bedrijfsgebouwen en kerken?

Er komen steeds meer leegstaande stallen. Dat zorgt voor verpaupering van het platteland. Hier moeten we met elkaar wat aan doen. Een belangrijke obstakel voor sloop van agrarische bedrijfsgebouwen, bedrijfsbeëindiging en een alternatieve bestemming is de fiscus. Die houdt zijn hand op als de bestemming verandert en/of omdat hij uitgaat van stille reserves. Daar moet Den Haag wat aan gaan doen.

Hoe ziet u uw rol als wetgever betreffende de bevordering van kringlooplandbouw?

We moeten toe naar minder gebruik van kunstmest en minder import van soja. Maar niet over de rug van boeren. De SGP wil in het mestbeleid meer ruimte voor dierlijke mest in plaats van het gebruik van kunstmest.

Hoe zou volgens u de terugkoppeling van het PlattelandsParlement richting de politiek moeten

plaatsvinden? Heeft de landelijke politiek genoeg oog voor het platteland?

We ontvangen na afloop van het PlattelandsParlement graag de belangrijkste knelpunten en aanbevelingen in onze mailbox. Daar hopen we dan ons voordeel mee te doen. Den Haag verliest te vaak de belangen van het platteland uit het oog. Denk aan de energietransitie. Ook de Randstad wil van het gas af. Vervolgens moet het platteland die duurzame energieproductie gaan leveren. Je ziet nu dat vooral grote projectontwikkelaars en grote windmolen- en zonneparken gesubsidieerd en gefaciliteerd worden. Dat betekent nogal wat voor het platteland. Hier moet meer oog voor komen. De SGP heeft onlangs voorstellen gedaan om de positie van lokale energiecoöperaties te versterken. Niet alleen de lasten op het platteland, maar ook de lusten!

Wanneer is het PlattelandsParlement in uw ogen geslaagd?

Als ik scherp krijg welke zorgen er op het platteland leven en wat de belangrijkste punten zijn waar Den Haag wat aan kan en moet doen.

Ik zie uit naar een vruchtbare gedachteswisseling!

Erik Ronnes

Wat denkt u als Tweede Kamerlid te kunnen bijdragen aan het PlattelandsParlement en wat verwacht u van het PlattelandsParlement?

De discussies in Den Haag gaan heel vaak over stedelijk gebied, zeker in de huidige tijd waar woningtekorten erg groot zijn. Lang niet door iedereen wordt beseft dat ook het platteland een enorme ontwikkeling doormaakt en dat dit eveneens de nodige aandacht verdient. Er spelen diverse zaken, zoals de trek naar de stad van jongeren, veel agrariërs die hun bedrijf beëindigen (of juist willen overnemen van hun ouders), alsook de leegstand van kerken. Die laatste vormen in veel gevallen een markant punt in het dorpshart en wordt door bewoners graag behouden, maar dan met een nieuwe bestemming. Leefbaarheid is belangrijk, ook in de dorpen en op het platteland! Als Kamerlid – afkomstig uit een plattelandsregio – denk ik de verbinding tussen het platteland en de agenda in Den Haag te kunnen maken. Door mijn bijdrage probeer ik daar inhoud aan te geven, en ik verwacht inspiratie op te doen waarmee ik verder aan die verbinding kan werken en kan versterken.

Hoe denkt u dat de Omgevingswet geïmplementeerd dient te worden opdat de betrokkenheid van bewoners en de ruimte voor initiatieven van bewoners, zo optimaal mogelijk is.

Als het gaat om inspraak en betrok-

kenheid van bewoners en bedrijven is het vooral belangrijk hoe de wet wordt toegepast en wordt gebruikt. De wet is erop gericht bewoners en bedrijven in de voorfase van ontwikkelingen betrokken worden. De wet schrijft niet voor hoe dit moet gebeuren, alleen dat het moet. Hier is dus veel vrijheid voor het lokaal bevoegd gezag om samen met burgers passend mee om te gaan. En dat is goed, want je moet kunnen inspelen op de lokale situatie.

Hoe kan de landelijke en gemeentelijke overheid bijdragen aan creatieve herbestemming van agrarische bedrijfsgebouwen en kerken?

Onder meer door de ruimtelijke instrumenten te maken waarmee op lokaal niveau afwegingen kunnen worden gemaakt om nieuwe ontwikkelingen een kans te kunnen geven. Initiatieven lopen vast op te strikte regelgeving. Maatwerk is absolute noodzaak om die nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. De omgevingswet is hier het grote voorbeeld van. Daarbij is het van belang dat provincies landelijke en provinciale overheden het lokaal bestuur voldoende beweegruimte geven om innovatieve oplossingen mogelijk te maken. In de praktijk zien we dat dit nog al eens te wensen overlaet. Bijvoorbeeld als het gaat om een te starre houding vanuit provincie ten aanzien van het bouwen van woningen.

Hoe ziet u uw rol als wetgever betreffende de bevordering van

kringlooplandbouw?

De wetgever moet inzetten op regelgeving die kringloop stimuleert. Randvoorwaarde is dat boeren een eerlijke boterham moeten kunnen verdienen. Zorgen dat bedrijven gestimuleerd en gefaciliteerd worden om toe te werken naar kringlooplandbouw. Dit o.a. door telkens opnieuw verbeteringen toe te passen in hun mineralen- en grondstoffenbeheer. Zo komt er een beter sluitende kringloop. Het is zeker niet zo dat dit helemaal nieuw is, maar we moeten wel doorpakken. Zolang we nog veel kunstmest importeren en niet weten wat met onze mest moet gebeuren als Nederland is het niet goed. Daarvoor hebben we ook Europa nodig.

Hoe zou volgens u de terugkoppeling van het PlattelandsParlement richting de politiek moeten plaatsvinden? Heeft de landelijke politiek genoeg oog voor het platteland?

Eigenlijk heb ik dat bij het eerste antwoord al aangegeven. Het platteland mag prominenter op de agenda komen te staan. Leefbaarheid is van cruciaal belang!

Wanneer is het PlattelandsParlement in uw ogen geslaagd?

Als we met concrete ideeën en frisse inspiratie verder aan de slag kunnen gaan en zorgen dat we het platteland de aandacht geven die het verdient. Want Nederland kan niet zonder een vitaal platteland!

Thema: Kringlooplandbouw

Grootschalig produceren voor de wereldmarkt of milieuverantwoord, kleinschalig en geen uitputting van grond. Wat is er nodig voor een -ook door consumenten gedragen- andere aanpak van onze veehouderij en land- en tuinbouw.....

Op het gebied van het klimaat mag de laatste tijd zeker een hectische tijd worden genoemd. Zowat heel agrarisch Nederland stond op zijn achterste poten toen door D66 het plan voor de halvering van de veestapel werd gelanceerd. Den Haag heeft kunnen ervaren dat veel mensen het niet echt eens waren met die gelanceerde poging om de stikstofproblematiek op deze manier aan te pakken. Zowel vriend als vijand zijn het er echter over eens dat er iets op milieugebied moet gebeuren. En dat niet alleen door de landbouwsector maar ook onder andere door de industrie, het luchtvaartverkeer en de autobezitter. Ook zij zullen een flinke bijdrage ten gunste van het milieu moeten leveren. Minister Carola Schouten heeft in ieder geval al een aardig voorschot genomen met haar ambities voor de kringlooplandbouw.

De Nederlandse land- en tuinbouw en visserij is op dit moment wereldwijd toonaangevend. Uit de "Visie Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden" blijkt dat het de ambitie van het kabinet is om deze positie te behouden, ook over 50 jaar. Tegelijkertijd staat Nederland volgens Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor een aantal grote maatschappelijke uitdagingen. Zo dreigt onze bodem, de belangrijkste hulpbron voor de boer, uitgeput te raken, hebben we te maken met een verlies aan biodiversiteit en heeft Nederland zich gecommitteerd aan het klimaatakkoord. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden kiest minister

Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor een omslag naar kringlooplandbouw in 2030. Hierbij komt zo min mogelijk afval vrij, is de uitstoot van schadelijke stoffen zo klein mogelijk en worden grondstoffen en eindproducten met zo min mogelijk verliezen benut.

Omschakeling

"De kern van de visie Waardevol en verbonden, die op 8 september jongstleden is verschenen, is de omschakeling naar kringlooplandbouw. Deze omschakeling is nodig voor een toekomstbestendige landbouw in Nederland. Het is een omschakeling waarin niet druk op de kostprijs van

producten leidend is, maar het streven naar voortdurende verlaging van het verbruik van grondstoffen en vermindering van de druk op de leefomgeving. De resultaten daarvan zijn een beter verdienvermogen voor boeren, tuinders en vissers, minder schadelijke emissies naar bodem, lucht en water en vergroting van de biodiversiteit. De voedselvoorziening moet én economisch én ecologisch efficiënt zijn: we willen kunnen voorzien in de behoefte aan voedsel, met een volhoudbaar gebruik van grondstoffen en een verantwoord gebruik van hulpbronnen. Kringlooplandbouw maakt het mogelijk op kosten te besparen en zo min mogelijk tot geen negatieve impact te

hebben op biodiversiteit, natuur, klimaat en landbouwhuisdieren”, aldus het Realisatieplan Visie LNV Op weg met nieuw perspectief.

Geen blauwdruk

“In de visie is kringlooplandbouw geen blauwdruk maar geeft het richting aan een collectieve zoektocht naar een economisch en ecologisch vitale productiewijze en een voedselsysteem dat waardevol en gewaardeerd voedsel voortbrengt. De productie en de consumptie van voedsel zijn twee zijden van één medaille; in de uitwerking van het begrip kringlooplandbouw staat daarom voor mij de beschikbaarheid van voldoende, betaalbaar en verantwoord geproduceerd voedsel nationaal én wereldwijd centraal. De realisatie van de visie is niet mogelijk zonder goede beloning van de producent en aandacht voor de waardering (ook in de prijs) van voedsel. Internationaal willen we onze kennis over voedsel en de duurzame productie ervan delen. Om voort te kunnen bouwen op de hoge innovatiegraad en de sterke internationale oriëntatie van de Nederlandse agrosectoren zal die zoektocht gekenmerkt worden door een grote verscheidenheid. Voor de verschillende agrarische sectoren biedt deze om- schakeling de basis voor een goed toekomstperspectief. Voor de veehouderij maakt het een steviger maatschappelijke inbedding mogelijk, voor de open teelten een weerbaar plantsysteem, voor de glastuinbouw een klimaat- neutrale en rendabele teelt en voor de visserij een veerkrachtige, duurzame sector in een multifunctionele ruimte.

Minstens zo interessant uit oogpunt van vernieuwend ondernemerschap is dat de omslag naar kringlooplandbouw prikkelt tot nieuwe bedrijvigheid en nieuwe bedrijfsvormen.

Koploper

Het kabinet streeft ernaar dat het voor alle betrokken partijen in en om de agrosector steeds aantrekkelijker en logischer wordt om kringlopen van grondstoffen en hulpbronnen in 2030 op een zo laag mogelijk – regionaal, nationaal of internationaal – schaalniveau te sluiten en zo te bewerkstelligen dat Nederland koploper is in kringlooplandbouw. Om dit mogelijk te maken heeft het kabinet in de visie vier randvoorwaardelijke doelen opgenomen:

- De economische positie van boeren en tuinders is dusdanig dat zij in de kringlooplandbouw een goed inkomen verdienen, nieuwe verdienmodellen kunnen ontwikkelen, kunnen innoveren en gezonde bedrijven in stand kunnen houden.
- De natuur in de natuurgebieden, op de landbouwgronden en in de wateren is rijker en veelzijdiger. De biodiversiteit neemt toe. Landbouw en natuur versterken elkaar.
- De maatschappelijke waardering voor voedsel is toegenomen. Dat geldt voor individuele consumenten, voor grootgebruikers en voor horeca. Verspilling is uit den boze. De afstand tussen primaire producenten en burgers is kleiner geworden.
- Nederland heeft internationaal zijn prominente, vernieuwende rol behouden.

Randvoorwaarden

In dit realisatieplan worden hier twee randvoorwaarden aan toegevoegd:

- De inspanningen op het gebied van kennis en innovatie worden maximaal gericht op het realiseren van kringlooplandbouw, onder andere door ruim baan te geven aan een grote diversiteit aan praktijkinnovaties en passende opleidingen voor de ondernemers van morgen.
- Wet- en regelgeving stimuleren de omslag, vooral door vermindering van de regeldruk, nadruk op regels die werken en experimenteer ruimte. Ik hanteer voor de realisatie van de visie drie tijdhorizonten.

De eerste is die van deze kabinetsperiode, waarin het beleid maximaal gericht wordt op het scheppen van de goede randvoorwaarden voor verandering.

De tweede is het richtjaar 2030, omdat een periode van tien jaar voldoende dichtbij is om afgewogen beslissingen te kunnen nemen en voldoende ver weg is om structurele verandering te mogen verwachten.

Voor veel doelen in dit realisatieplan is het jaar 2030 het eerste richtsnoer voor verandering.

En ten derde de periode voorbij 2030, in de wetenschap dat een omslag als deze een generatie in beslag neemt en zich van lieverlee nieuwe, nu nog misschien onvoorstelbare grenzen en mogelijkheden zullen aandienen.”

Voor zover het plan dat in de digitale versie compleet te downloaden is via een link.

Daar is ook een animatievideo over de kringlooplandbouw te bekijken.

Bezoek aan AgroProeftuin de Peel

Projecten

In AgroProeftuin de Peel krijgen ondernemers en andere vernieuwers letterlijk de ruimte om te pionieren. Hieronder vindt u informatie over onze projecten.

Tijdens het PlattelandsParlement is het mogelijk om op excursie te gaan naar AgroProeftuin de Peel. Hiervoor dient u zich wel van te voren in te schrijven. In AgroProeftuin de Peel werken pioniers aan een duurzame, toekomstgerichte agrarische productie, die:

- in balans is met mens, dier en milieu;
- de leefomgeving en het landschap verrijken;
- werkgelegenheid en economische groei brengt in de regio.

Wat wil AgroProeftuin de Peel?

“Wij maken ons sterk voor kringlooplandbouw. Dat wil zeggen: landbouw met zo weinig mogelijk afval en uitstoot van schadelijke stoffen en waarbij grondstoffen en eindproducten zo volledig mogelijk worden benut en hergebruikt. We ondersteunen projecten en stellen grond beschikbaar om te experimenteren.

D66**Rutger Schonis**

Wat denkt u als Tweede Kamerlid te kunnen bijdragen aan het PlattelandsParlement en wat verwacht u van het PlattelandsParlement?

Vanuit Den Haag wordt 'het platteland' nog wel eens als 'ver weg' ervaren. Als geboren en getogen Zeeuwer erger ik me daar aan. Ruim 60% van Nederland is niet-stedelijk en iedereen die daar woont, weet hoeveel leuker en prettiger het wonen is dan in een grote stad.

Ik hoop een soortgelijke boodschap als uitkomst weer mee naar Den Haag terug te kunnen nemen.

Hoe denkt u dat de Omgevingswet geïmplementeerd dient te worden opdat de betrokkenheid van bewoners en de ruimte voor initiatieven van bewoners, zo optimaal mogelijk is.

Betrokkenheid en ruimte voor bewoners om zelf ideeën en initiatieven aan te dragen is juist voor D66 erg belangrijk. Het gaat tenslotte om hun straat, wijk, dorp of stad.

Zeker ook bij de Omgevingswet. Met mijn collega-Kamerlid Jessica van Eijs heb ik tijdens de behandeling van de Omgevingswet een voorstel voor een wetswijziging ingediend waardoor burgers beter zelf kunnen meedenken en initiatief kunnen nemen. Gemeenteraden kunnen hiermee burgers ook meer mee laten denken in het verguningsproces. Hierdoor kunnen gemeenteraden in de omgevingsplannen afdwingen dat bepaalde (omgevings) vergunningen niet worden verleend als

er geen inspraak van burgers mogelijk is geweest. Op die manier worden bewoners betrokken bij de veranderingen in hun omgeving.

Ook hebben we steeds gepleit voor de mogelijkheden van inspraak en bezwaar voor burgers. Dat moet in de Omgevingswet goed worden vastgelegd. We zullen altijd oog blijven houden voor voldoende inspraak.

Hoe kan de landelijke en gemeentelijke overheid bijdragen aan creatieve herbestemming van agrarische bedrijfsgebouwen en kerken?

De overheid kan bijdragen door onnodige regels te schrappen. Daarnaast zijn er veel verschillende partijen betrokken bij herbestemming. Het is belangrijk om deze verschillende partijen met elkaar en met bewoners in contact te brengen. Hierdoor wordt de betrokkenheid groter en kunnen we de partijen en bewoners ook uitdagen om een creatieve oplossing te bedenken. Uiteindelijk gaat het om het behoud van cultureel waardevol erfgoed. Ook hoeven we niet elke keer het wiel opnieuw uit te vinden: er zijn veel voorbeelden van herbestemmingen die zijn geslaagd. Deze voorbeelden kunnen gedeeld worden ter inspiratie.

Hoe ziet u uw rol als wetgever betreffende de bevordering van kringlooplandbouw?

Het is mooi dat de minister de visie van D66 over kringlooplandbouw heeft overgenomen. Nu komt

het aan op de uitwerking. D66 wil dat de minister vaart maakt en daar zullen we op aan blijven dringen.

Het huidige systeem is door de minister zelf failliet verklaard. Het is tijd om de omslag naar kringlooplandbouw te maken.

Dan belasten we de aarde minder en de boer kan dan een goede boterham verdienen.

Hoe zou volgens u de terugkoppeling van het PlattelandsParlement richting de politiek moeten plaatsvinden? Heeft de landelijke politiek genoeg oog voor het platteland?

Ik zou een gezamenlijke conclusie in de vorm van een actieplan of een manifest een mooie uitkomst vinden.

Als woordvoerder regio's, mobiliteit en toerisme heb zeker oog voor "het platteland".

Daarom leg ik graag werkbezoeken af. Dan hoor ik zelf van mensen wat ze goed vinden, en waar ze tegen aan lopen. Ik blijf graag in gesprek met het PlattelandsParlement. En dat kan natuurlijk altijd meer en altijd beter. Als er iets is, weet me dan alsjeblieft te vinden!

Wanneer is het PlattelandsParlement in uw ogen geslaagd?

Het is geslaagd als we een goede inhoudelijke discussie met elkaar hebben kunnen voeren over de toekomst van het Nederlandse platteland. De uitkomsten van deze discussie kan ik dan weer mee nemen naar Den Haag.

William Moorlag

Wat denkt u als Tweede Kamerlid te kunnen bijdragen aan het PlattelandsParlement en wat verwacht u van het PlattelandsParlement?

Ik kom vooral met een luisterend oor: Luisteren en ideeën opdoen hoe 'Den Haag' de economie, de leefomgeving en de voorzieningenstructuur op het platteland kan versterken. Ik woon in Oost-Groningen, een prachtig plattelandsgebied, maar ook een gebied waar met man en macht wordt gewerkt om de economie, de leefomgeving en de leefbaarheid op peil te houden.

Hoe denkt u dat de Omgevingswet geïmplementeerd dient te worden opdat de betrokkenheid van bewoners en de ruimte voor initiatieven van bewoners, zo optimaal mogelijk is.

De wet is een belangrijk hulpmiddel, maar het gaat ook vooral om de attitude van gemeentebestuurder en –ambtenaren. Gaan zij echt ruimte en middelen bieden aan bewoners voor het opstellen van dorpsvisies die leidend zijn voor omgevingsvisies?

Hoe kan de landelijke en gemeentelijke overheid bijdragen aan creatieve herbestemming van agrarische bedrijfsgebouwen en kerken?

Met goede herstructureringsprogramma's en –middelen. Vrijkomende boerderijen een woon(werk)bestemming geven, zorgen voor snel internet zodat kleinschalige ondernemers zich er willen vestigen. Kijk bijvoorbeeld

naar Overijssel. Daar heeft een goede rood-voor-roodregeling gezorgd voor de bouw van landschappelijke mooi ingepaste schuurwoningen. Leegstaande kerken kunnen prachtig worden herbestemd. In Groningen levert de Stichting Oude Groninger Kerken daar het bewijs voor. Zij hebben inmiddels tientallen kerken herbestemd tot gemeenschapshuis. Prachtige voorbeelden zijn de Kerk van het gehucht Klein Wetsinge <https://www.kerkkleinwetsinge.nl/> en de Kerk in mijn geboorteplaats Onderdendam <https://www.kerkonderdendam.nl/>

Hoe ziet u uw rol als wetgever betreffende de bevordering van kringlooplandbouw?

Wij moeten ervoor zorgen dat boeren hun bedrijf kunnen runnen en een boterham kunnen verdienen in een productiesysteem dat niet is gebaseerd op maximalisatie van productie en roofofbouw op natuur en leefomgeving. De hele keten (voedingsindustrie, grootwinkelbedrijven en consumenten) moet daaraan bijdragen. In navolging van het Klimaatakkoord moet er een Landbouw-, Natuur- en Voedselakkoord komen om zo een gezonde plattelandseconomie, natuur & landschap en leefbaarheid duurzaam in balans te brengen.

Hoe zou volgens u de terugkoppeling van het PlattelandsParlement richting de politiek moeten plaatsvinden?

Door een stevig geluid. Verenigingen

voor kleine kernen moeten hun stem luid en duidelijk laten horen en ideeën en plannen presenteren naar alle overheidslagen: rijk, provincies en gemeenten.

Heeft de landelijke politiek genoeg oog voor het platteland?

Nee, te weinig. Neem bijvoorbeeld de gebieden die met bevolkingskrimp kampen. Ik heb vroeger als provinciebestuurder ervaren hoe moeilijk het is om middelen te krijgen voor aanpak van problemen. Er is heel veel nodig om onder andere zorg en onderwijs op peil te houden. Ouderen hebben recht op een huisarts dichtbij en voor kinderen mag afstand geen beletsel zijn om de beroepsopleiding te volgen waar zij hun talenten volop kunnen ontwikkelen.

Wanneer is het PlattelandsParlement in uw ogen geslaagd?

Als alle deelnemers bij vertrek met nog meer energie naar huis gaan, dan ze bij aanvang al hadden meegenomen!

Programma PlattelandsParlement

Plenaire opening om **10.00 uur** door burgemeester Pierre Bos van de gemeente Boekel,
Leidy van der Aalst LVKK - Johan Osinga, Directeur Generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied, Ministerie van LNV

THEMA:

Dorpsondersteuners

Speciaal voor ervaren dorpsondersteuners en voor dorpen die met ondersteuning werken.

Kringlooplandbouw

Voor iedereen die wil bijdragen aan een gezond milieu en een perspectief voor agrariërs.

Inspirerend
voorbeeld

10.30 - 11.20 uur

Ervaringen uit

Heeze-Leende
Meijel en Kessel

Excursie

Door
Agro-Proeftuin De Peel

Discussie;
Dialogoog;
Intervisie

11.30 - 12.30 uur

Intervisie leergang

Onder leiding van
Evert van Schoonhoven

Brede of smalle taakinvulling

- wanneer professionele kracht

- wie is opdrachtgever
- relatie met de gemeente

Vervolg Excursie

Door
Agro-Proeftuin De Peel

Onder leiding van:
Pierre Bos en
Michiel Ytsma

Lezing;
Prikkeling

13.30 - 14.30 uur

Onderzoek dorpsondersteuners

Prof. Richard Jong-A-Pin
(RUG)

Rijksuniversiteit Groningen
(klein voorbehoud)

Workshop over de Relatie Bewoners, Proeftuin en de Regiodeal

Onder leiding van:
Jules Goris en Michiel
Ytsma

Programma PlattelandsParlement

Tijdens het PlattelandsParlement kunt U ook in gesprek met de aanwezige Tweede Kamerleden. De planning hiervan krijgt U op de dag zelf.

Aanmelden via internet: <http://bit.ly/PlattelandsParlement>

Herbestemming

Voor al die dorpen die leegstaand vastgoed in hun dorp hebben en actief zijn met zinvolle herbestemming.

Organisatie

Voor organisaties die nadenken over hun rol en werkwijze en hun relatie met dorpsgemeenschap en gemeente.

Omgevingswet

Hoe grijp je als dorp de kansen die de Omgevingswet je biedt en hoe werk je goed samen met o.a. de gemeente?

Ervaringen uit

Langenboom (N.Br.)
Ivonne van der Horst

Aspecten die aan bod komen zijn zeker de herbestemming van kerken en de accommodatiedialoog

Ervaringen uit

Den Andel (Gr.)
Engbert Breuker

Molenhoek (Lb.)
Piet Roberts
Jaqueline Konings

Ervaringen uit

Elsendorp (N.Br.)
Ervaringen vanuit de pilot

Gesprek over de dilemma's

Ottersum (Lb.)
Henk Vullings

Sabine van Thiel
Cobus van Bergen
(onder voorbehoud)

Ellecom (Gld.)

Onder leiding van:
Vertegenwoordiger uit Ellecom

Gesprek over wie je nu vertegenwoordigt en hoe je democratische besluitvorming bewerkstelligt.

Gemeente Horst aan de Maas

Marco Fala en Lisa Elberts

Aspecten van herbestemming

Frank Stoltenberg (RCE)
(Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Ontwikkelingen binnen dorpsorganisaties

Ben van Essen

Kunnen we wel wat met de omgevingswet?

Thijs van Mierlo LSA
(Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners)

Thema: Herbestemming

De kerk komt leeg te staan; de boer heeft geen opvolger; het verzorgingshuis staat te verkommeren. Wat zijn mogelijkheden om tot een waardevolle herbestemming te komen en hoe kom je tot een gedragen accommodatiebeleid.....

“Herbestemming is het geven van een nieuwe functie aan een bestaand pand”

Een mooie klinische definitie van het begrip “herbestemming”. Gebouwen worden vaak voor een bepaalde functie gebouwd. In de loop van de tijd kunnen gebouwen hun functie verliezen door technologische ontwikkelingen bijvoorbeeld watertorens, schaalvergroting (zuivelfabriek en aardappelmeelfabriek), faillissement van de eigenaar, secularisatie (kerk), bevolkingskrimp en vergrijzing (scholen). Om verval van het leegstaande pand te voorkomen kan er een nieuwe functie worden gezocht. Veel voorkomende herbestemmingen zijn een culturele bestemming, bedrijfs-verzamergebouw of woonfunctie. Panden die voor herbestemming in aanmerking komen zijn vaak monument, beeldbepalend voor het dorp of kenmerkend voor een streek. Om een pand geschikt te maken voor de nieuwe bestemming wordt deze vaak

geheel of gedeeltelijk verbouwd of gerenoveerd.

Leegstaande kerkgebouwen

Voor het zover is, wordt er meestal nog flink gediscussieerd. Het is in veel dorpen nog steeds immers een gevoelig onderwerp: wat te doen met een leegstaande kerk? Trouw bracht dit jaar in kaart hoeveel kerkgebouwen Nederland telt en hoeveel daarvan een nieuwe bestemming hebben gekregen. Eén op de vijf kerkgebouwen in ons land is niet meer in gebruik als kerk. Van de bijna 6900 kerken in Nederland hebben een kleine 1400 een nieuwe bestemming gekregen. De meeste herbestemde kerken hebben nu een culturele of maatschappelijke functie of zijn veranderd in een woonhuis of appartementencomplex of worden gebruikt als bedrijfsruimte. Bij de invulling van de herbestemming

blijken de katholieke kerken blijken in de praktijk strengere voorwaarden te stellen aan dan protestantse.

Vrijkomende agrarische bebouwing

Niet alleen kerkgebouwen komen overigens leeg te staan. Wat bijvoorbeeld te denken van de vrijkomende agrarische bebouwing (vab's). Tot 2030 wordt verwacht dat gebouwen met een oppervlakte van tenminste 32 miljoen m² hun agrarische functie zullen verliezen. Daarvan zal ongeveer de helft een andere invulling kunnen vinden. De resterende circa 15 miljoen m² zal leegstaan. Deze leegstand is groter dan de verwachte leegstand in 2030 als het gaat om kantoorruimte of winkelruimte in Nederland. Dus ook hier een mooie uitdaging om op provinciaal, gemeentelijk en lokaal niveau daar creatief mee om te gaan.

Kerk Sprundel werd verbouwd tot een prachtige nieuwe accommodatie

Het was geen gemakkelijke klus! Dorpsbewoners die het niet meteen allemaal zien zitten; een niet al te enthousiaste bisschop en bestuurlijke en financiële hobbels die moesten worden genomen. Toch is het West-Brabantse dorp Sprundel nu trots op de multifunctionele accommodatie die in de oude kerk is gerealiseerd.

Het Sprundelse kerkgebouw is verbouwd tot een multifunctionele accommodatie. Zowel alle activiteiten die in het vroegere dorpshuis plaatsvonden, als de gebruikelijke kerkelijke activiteiten vinden er in plaats. Woningcorporatie Thuisvester is eigenaar van het gebouw geworden en verhuurt een deel aan de parochiekern H. Joannes de Doper en het grootste deel aan de stichting Dorpswerk Sprundel. Voor haar diensten heeft de parochie een kapel, de St. Janskapel, en bij gelegenheden – bijvoorbeeld bij uitvaarten, kerstmis of andere speciale vieringen – kan die uitgebreid worden tot ruim vierhonderd zitplaatsen.

Niet alle dorpsbewoners meteen enthousiast

Toen de verbouwing van de kerk ter sprake kwam, waren niet alle dorpsbewoners enthousiast. Maar nu is iedereen blij dat het kerkgebouw – cultuurhistorisch van grote waarde en beeldbepalend voor het dorp – behouden gebleven is. Het is niet alleen een pronkstuk, maar in het gebouw bruist het van de activiteiten. Veel verenigingen en clubs zijn er thuis en iedereen kan er vrijwel altijd binnen lopen. Op 1 september 2007 bestudeerde het

parochiebestuur een rapport van het bisdom, dat aangaf dat voor hoognodig groot onderhoud van het kerkgebouw een half miljoen euro nodig was. Zoveel geld was niet voor handen en te voorzien was dat de financiële situatie in de toekomst niet beter zou worden. Tegelijkertijd had de gemeente plaatselijk een nieuw dorpshuis te bouwen.

Een dorpshuis met ruimten op maat SKW Sprundel (nu Dorpswerk Sprundel) beheerde het oude gemeenschapshuis en zag die plannen wel zitten: een dorpshuis met ruimten op maat. Echter, door verdwijnen van het kerkgebouw, zou Sprundel een dorp 'zonder gezicht' worden. En vanuit cultuur-historisch oogpunt is het kerkgebouw van grote betekenis, vooral voor de inwoners.

Dorpswerk en parochie klopten gezamenlijk bij de gemeente aan. Na wat lobbyen wijzigde de gemeenteraad haar plannen en ging zich richten op een 'twee-onder-een-kap' voor Dorpswerk en Parochie. De bisschop, die toestemming moest geven, was niet enthousiast. Volgens hem zouden de vijf parochies van de gemeente Rucphen in de toekomst wel met één kerkgebouw toe kunnen. De vicaris-generaal van het bisdom zei echter: "De parochiegemeenschap en de dorpsgemeenschap kunnen elkaar versterken". En de bisschop ging overstag.

Hobbels nemen

Tussen de vergadering van het parochiebestuur op 1 september 2007 en de laatste H.Mis in de oorspronkelijke

kerk, op 28 november 2012 zijn nog heel wat andere 'hobbels' genomen. Daarna kon de verbouwing, die twee jaar zou duren, beginnen. Het hele project nam dus zeven jaar in beslag.

Alle mensen die het zien, zijn het er over eens: de architect heeft met respect voor het kerkelijke, een schitterende multifunctionele accommodatie geschapen.

Voor bekostiging van de inrichting werden in het dorp allerlei acties ontplooid. Samen brachten die Euro 77.500,- op. Met een gespaard bedrag erbij en via fondsen en giften kwam het overige nodige geld binnen. Daarnaast leverden vrijwilligers bij die inrichting een geweldige bijdrage.

Belangstelling vanuit Nederland en België

Regelmatig komen mensen vanuit Nederland en België de verbouwde kerk bekijken. Onder hen een groot aantal betrokkenen bij met sluiting bedreigde kerkgebouwen. Voor groepen worden rondleidingen gehouden. Daar maakten al meer dan duizend belangstellenden gebruik van. Op 16 februari 2016 waren zelfs de koning en de koningin te gast. En ook zij toonden zich enthousiast.

Ondertussen krijgt de vicaris-generaal van het bisdom gelijk. De samenwerking tussen het Dorpswerk en de parochie verloopt uitstekend. Beide partijen helpen elkaar, komen samen tot activiteiten en stemmen, wanneer dat nodig is, activiteiten op elkaar af. En de huisvestingskosten van de parochie zijn aanmerkelijk lager dan voorheen.

Thema: Dorpsorganisatie

De netwerksamenleving vraagt een andere werkwijze van dorpsorganisatie. De aloude dorpsraad lijkt verleden tijd. Hoe benut je optimaal de kwaliteiten die in het dorp aanwezig zijn en doe je die dingen die door bewoners belangrijk worden gevonden.....

Engbert Breuker van Netwerk Den Andel

“Heb een positieve houding en maak gebruik van de passie en talenten van de dorpsbewoners”

Bestuurder Engbert Breuker uit het Groningse dorp Den Andel met 500 inwoners kan een duidelijke visie op hoe je in het dorp de belangen kunt behartigen en zaken kunt realiseren niet ontzeggen. Hij heeft een gruwelijke hekel aan de besturen van de klassieke dorpsorganisaties met de voorzitter, penningmeester en secretaris achter een tafel waar alleen geklaagd wordt wat er allemaal niet goed is in het dorp. Dergelijke vergadering beschrijft hij gekscherend als “zaad-dodende bijeenkomsten”. Zijn credo is dan ook: “Als je je hoofd met je hart verbindt, gaan je handen de goede dingen doen!”

Hoe dan wel?!

“Wat er eerst was, was de groep dorpsbelangen. We hadden van die

vergaderingen waar ik niet zo graag naar toe ging. Daar zaten de mastodonten van het dorp bij elkaar. Toen hebben we de switch gemaakt naar een netwerk. Je zorgt ervoor dat die mensen met elkaar in contact komen. Dat doe je online en offline. Dat netwerk organiseer je op basis van de passie en talenten van de mensen. Vervolgens ontstaat er nieuwe energie en nieuwe verbindingen. De lijn is dat mensen die iets doen voor het dorp bij elkaar komen. Ze kunnen één keer per maand hun ei kwijt bij een kennisbijeenkomst en inloopavonden. Ook worden netwerkbijeenkomsten georganiseerd waarbij alle mensen bij elkaar komen. Die zeggen dan waar ze mee bezig zijn en vragen waar ze hulp bij nodig hebben bijvoorbeeld. Andere onderwerpen en aspecten die

leven in de gemeenschap komen aan bod en zijn in een werkgroep of taal vertegenwoordigd zijn. Maar dat zijn geen instituten dus die verdwijnen weer naar verloop van tijd. Een tijdje terug werden fietsstroken gerealiseerd dankzij de inzet van de werkgroep verkeer die dit in handen nam.”

Jongeren en de gemeente

Het betrekken van jongeren is een ander verhaal. De groep “jongeren” vindt Breuker een relatief begrip in het dorp. “We hebben echte jongeren met een eigen jongerensoos in het dorp. Die nodigen we bijvoorbeeld uit om hulp te vragen voor het jongerenhuis.” Dit vanuit de praktijk van de behoefte van de jongeren zelf. Over de samenwerking met de gemeente is hij tevreden. “We hebben

een herindeling achter de rug en hebben nu een nieuwe enthousiaste dorpencoördinator. Die houdt ons goed op de hoogte. We laten onze oren niet zo hangen naar de gemeenten of instanties. We gaan gewoon onze gang en betrekken ze erbij als dat nodig is en daar waar ze kunnen faciliteren doen we beroep op hen. Wij zien hen als één van de stakeholders van ons dorp. We kunnen ons daar goed in vinden!”

Dorpsbelangen is backbone van het dorp

“Het gaat om de positieve inzet. En iedereen wil wel iets voor het dorp doen, maar kijk goed wat bij die persoon past. Als we een notaris nodig

hebben, zoeken we die in het dorp. Als je je hoofd met je hart verbindt, gaan je handen de goede dingen doen!

Dat doe je op je werk en dat kan je ook voor je eigen dorp doen. Als er wat moet gebeuren, doe dat vooral zelf. De backbone van het dorp is de vereniging dorpsbelangen. Dat is nog een officiële vereniging. Die organiseert het netwerk. Daarnaast heb je de stichting Dorpshuis, een stichting die de school beheert, stichting jeugdwerk en één die kerk beheert.

Zo steekt alles een beetje in elkaar en heeft iedereen een eigen rechtspersoon. Het vlees en bloed is het netwerk van Den Andel: de mensen die wat doen.

Tips: Naar een talentvol netwerk

- Laat iedereen doen wat hem of haar past.
- Taken verdelen op passie en talent.
- Stop met vergaderen om het vergaderen.
- Kom eens per 2 maanden bij elkaar als je zin hebt! Inloopavonden.
- Tussendoor communicatie via mail, website, Facebook, Twitter.
- Gemeente regelt zaken rechtstreeks of via de coördinator.

Een coöperatie iets voor uw dorp?!

Vaak ontstaat in een kleine gemeenschap, zoals in een dorp, wijk, buurtschap of anders bij een of enkele mensen het idee of de behoefte om een vraag, probleem, uitdaging of iets anders gezamenlijk op en aan te pakken. Een groep initiatiefnemers ziet voorzieningen verdwijnen uit hun dorp en wil dat graag een halt toe roepen. Dat is dan vaak ook het begin van een proces naar iets moois, maar ook iets uitdagends, stroperigs, soms frustrerend

en iets waar je vertrouwen, geloof en geduld bij gevraagd wordt. Als je wilt dat je dorp zich niet tot een saai, slaperig dorp ontwikkelt, dan kun je besluiten om daar iets aan te doen en actie te ondernemen. Dat betekent vaak dat je je mede dorpsbewoners naar hun mening moet vragen over ideeën en mogelijk te ondernemen acties. Als blijkt dat er een zeker draagvlak is voor het starten van een gezamenlijke aanpak, dan heb je al

het halve werk verricht. Het begint dus vaak met een iemand met een idee. Die vormt een (groeierende) groep met een idee. De groep start met activiteiten. Dingen doen, zaken beschrijven en met elkaar en veel anderen bespreken en er ontstaat langzaam een gemeenschap. En op enig moment is de tijd er rijp voor om bij de vastgestelde doelen (de bedoeling van de coöperatie), eventueel visie en missie, een rechtsvorm te kiezen.

zen. Van belang is dus eerst de strategie te bepalen en als je die goed, heel goed met elkaar besproken hebt en er is voldoende vertrouwen in elkaar onder de deelnemers, dan kun je de volgende fase ingaan van het kiezen van een structuur.

Belangrijk daarbij is je goed te (laten) informeren over de diverse organisatiestructuren die mogelijk zijn voor een dorpsinitiatief.

Drie rechtsvormen liggen dan voor de hand: de vereniging, de stichting en de coöperatie. De keuze die je maakt hangt vooral af van twee aspecten: het hebben van een economisch belang en de gewenste besluitvorming.

Het hebben van een economisch belang

Welk belang hebben de betrokkenen bij de organisatie? Is er een contributie die voor alle betrokkenen gelijk is en waarmee activiteiten worden gefinancierd? Bijvoorbeeld voor het behoud van natuur of de jaarlijkse feest of evenement in het dorp. Of worden er ook diensten of goederen verhandeld met de deelnemende particulieren, bedrijven of instellingen? Denk hierbij aan elektriciteit, zorg, beveiliging, vervoer, verzekeringen of vastgoed. In het eerste geval is er vooral een persoonlijk belang en lijkt een vereniging of stichting meer voor de hand te liggen. In het laatste geval is er sprake van economisch belang. Dan is een coöperatie de aangewezen vorm.

De besluitvorming

Als er een klein, stabiele groep is die moet of wil beslissen over het beleid, dan ligt een stichting voor de hand. Stichtingsbestuurders benoemen elkaar en hoeven in principe verder geen verantwoording af te leggen naar een achterban.

Besluitvorming in een stichting kan dus snel gaan.

Indien de inwoners van een dorp of wijk mee willen praten en beslissen, dan is een vereniging of coöperatie beter. De algemene ledenvergadering benoemt dan het bestuur en neemt een aantal belangrijke besluiten, zoals het vaststellen van de begroting. En mee mogen beslissen creëert ook betrokkenheid.

Verschil coöperatie en vereniging

Een coöperatie is een vereniging die een winst oogmerk mag hebben en winst uit mag keren aan de leden. Daarnaast is het verschil met een vereniging dat een coöperatie overeenkomsten met de leden aangaat: de coöperatie koopt voor ze in, levert diensten, zorgt voor onderhoud enz. Leden betalen (of ontvangen) daarvoor naar rato van die dienstverlening. Bij een vereniging heb je een contributie, die meestal voor iedereen gelijk is en waaruit gezamenlijke kosten worden betaald.

Verschil vereniging en stichting

Bij een vereniging beslissen de leden, en in principe kan iedereen die zich wil aansluiten lid worden. De leden kiezen het bestuur, dat de lopende zaken regelt. Bij een stichting is er alleen maar een bestuur, vaak bestaande uit maar een paar mensen. Als er een bestuurder weg gaat, kiezen de overgebleven leden een nieuwe bestuurder. Maar wat is een coöperatie nou precies?

De coöperatie is:

- * een zelfstandige ondernemingsvorm
- * brengt mensen met een gemeenschappelijk belang bij elkaar
- * mensen die als leden eigenaar zijn en zeggenschap hebben over de koers van de onderneming
- * solidariteit en betrokkenheid zijn de belangrijkste kenmerken
- * de winst gaat naar de leden

Wat valt op bij de nieuwe (dorps) coöperatie?

- * mensen (burgers en ondernemers) nemen zelf initiatief
- * de gezamenlijkheid motiveert
- * er worden taken nagestreefd die de (lokale) samenleving ten goede komen
- * er is de wil / droom / ambitie om samen te ondernemen
- * er wordt gezocht naar nieuwe vormen van organisatie, waarbij een coöperatie en een stichting samen naast elkaar optrekken

Voordelen van een (dorps)coöperatie

- * combinatie van economische en sociale doelstellingen en eventuele winst vloeit terug in het dorp
- * bewoners voelen zich meer betrokken bij hun leefomgeving
- * er ontstaat meer samenhang en cohesie
- * grote vrijheid bij vormgeving van statuten (flexibiliteit)
- * democratisch (leden zeggenschap)
- * toe- en uittreden van leden is eenvoudig
- * ledenaansprakelijkheid beperken / uitsluiten
- * dorpscoöperatie is volwaardig gesprekspartner voor bijv. gemeente of instelling.

Jos van Wegen - Coopnet

Coopnet is een coöperatieve netwerkorganisatie van bedrijven, coöperaties en zelfstandige coöperatiedeskundigen. Met veel plezier en deskundigheid ondersteunen we startende en bestaande coöperaties en coöperatieve initiatieven bij de start of de verdere ontwikkeling. We werken aan verduurzaming, door de ruimtelijk-ecologische, economische en maatschappelijke belangen te borgen vanuit zowel sociaal als fysiek oogpunt. Zie ook www.coopnet.nl. info@coopnet.nl of 06-531.691.82

Slimme Dorpen: "Laat je in Europa horen! "

De aanpak voor het platteland en de plaats van de dorpen is terug op de politieke agenda. In Europa neemt de trek naar de steden grote vormen aan. In delen van Europa is sprake van een ware landvlucht, vooral van jonge mensen. Daarom zoekt ook Europa, geschrokken van het opkomend populisme en groeiend nationalisme naar bondgenoten om een nieuwe impuls te geven aan de leefbaarheid in de dorpen. Juist nu de komende maanden een nieuwe Europese Commissie aantreedt en het Europees Parlement de onderhandelingen start met de lidstaten liggen er kansen hierop in te spelen. De stem van de dorpen is nog minder hoorbaar dan die van de steden. En toch is het nodig van zich te laten horen. Zowel in elk van de lidstaten als in Brussel. Europa wil ervaringen uitwisselen en stelt geld beschikbaar. De financiële afspraken voor 2021-2027 worden in de loop van 2020 vastgelegd. Voor de steden is een sterkere rol al vastgelegd in het "Pact van Amsterdam". Deze afspraken kwamen tot stand op basis van initiatieven uit het Europees Parlement en een stevige lobby vanuit Den Haag.

Regionaal Ontwikkelings Fonds

Het Europees Parlement heeft eerder dit jaar bouwstenen vastgelegd. Het Parlement stelt voor 2,5 miljard Euro

uit het Regionaal Ontwikkelings Fonds te besteden aan de versterking van initiatieven in Slimme Dorpen.

Een prima initiatief, dat om nadere invulling vraagt. Immers, de afgelopen jaren hebben pilots aangetoond dat dorpsgemeenschappen het verschil kunnen maken. Zo zijn er uitstekende voorbeelden ten aanzien van de energietransitie, sociale cohesie, intergenerationale samenwerking, internettoepassingen en vervoer.

Er ligt geen blauwdruk op tafel, maar er zijn positieve ervaringen genoeg. Wel is steeds gerichte samenwerking tussen lokale en regionale overheden en de burgers uit de dorpen van doorslaggevend belang. Burgers merken op deze wijze dat EU-programma's oog hebben voor de dorpen en bijdragen aan de leefbaarheid.

Smart Villages

Vanaf 1 januari aanstaande zijn Kroatië, Duitsland en Portugal, elk voor een half jaar de eerstkomende voorzitters van de Europese Raad van Ministers. Dit voorzitterschap legt steeds eigen accenten en zet een aantal beleidsvoorstellen speciaal in de schijnwerper. De sociaal-economische agenda voor het platteland vormt voor hen één van de grote uitdagingen. Onlangs was ik als spreker bij de start van de nieuwe Intergroup voor Smart Villages, de

belangen van de dorpen en het platteland behartigt. Ook in de toekomst kunt U op mijn advies en ondersteuning rekenen. Mijn boodschap: kijk vooruit en zorg ervoor dat je vanuit de dorpen en belangenorganisaties de juiste contacten legt. Ik heb deze aanpak uitgewerkt in het boekwerk "Go Global-Act Local, towards multi-level governance" (zie www.lambertvannistelrooijregional.nl). Hierin geven een twintigtal vertegenwoordigers uit diverse lidstaten hun visie op het toekomstig samenspel in Europa. Bruikbare achtergrondinformatie voor wie wil werken aan een grotere rol van de lokale gemeenschappen in Europa.

Dorpen bijeen in Spanje

Er zijn gelukkig veel initiatieven. Brabant kent diverse dorpen die als voorbeeld dienen. Op 23 november komt de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen in Venhorst om ervaringen uit te wisselen. Enkele weken eerder komen de dorpen Europabreed bijeen in Spanje. Ook Den Haag beraadt zich op de nieuwe Europese fondsen voor het platteland. Kortom: 2019 het juiste moment voor Slimme Dorpen om vooruit te kijken en in te spelen op de mogelijkheden die Europa biedt.

Lambert van Nistelrooij

Thema: Omgevingswet

Verandert er nu echt zo veel als de Omgevingswet in werking treedt? Welke mogelijkheden biedt de wet aan actieve bewoners? Welke ruimte geeft de gemeente aan bewoners? Hoe kunnen integrale dorpsplannen bijdragen aan een goede invulling van de wet.....

Elsendorp en de Omgevingswet

Elsendorp en de omgevingswet

Elsendorp, een Peelontginningsdorp, is ontstaan aan het eind van de 19e eeuw doordat de gemeente Gemert gronden verkocht aan voornamelijk protestantse kapitaalbezitters die de hei door de Heidemij lieten ontginnen naar bossen en landbouwgrond. Er ontstonden twee modelboerderijen en één ervan is genaamd De Dompt, de oorspronkelijke naam van het dorp. Deze boerderij was in aanvang 600 ha groot, maar werd later verkaveld voor boerende Elsendorpers. Onze parochie is in 1926 opgericht en toen is de naam veranderd in Pater van den Elsendorp vernoemd naar Pater Gerlacus van den Elsen, die het coöperatie-model in Nederland introduceerde. In de jaren 30 en 40 van de vorige eeuw kwamen boerengezinnen uit alle windstreken naar deze regio. Al diverse keren zijn de bedrijven verschaald en ook nu weer met de Proeftuin VAB wordt het buitengebied weer herin-

gericht. Dit project wordt vanuit het Dorpsoverleg (Willy Donkers) en de dorpscoöperatie Elsendorp (Tiny Janssen) aangestuurd.

Leegstand

Het doel is om zoveel mogelijk leegstand van stallen en verpaupering van gebouwen in het buitengebied te voorkomen. De intensieve veehouderij zal zich noodgedwongen steeds meer terugtrekken, in 2000 hadden we nog ongeveer 95 locaties met dieren (varkens, kippen en koeien) nu in 2019 nog bijna 40 en de prognose is dat we over 5 tot 8 jaar nog 20 locaties met dieren hebben.

We werken aan een vitaal dorp met een economisch gezond buitengebied op basis van de nieuwe principes van de omgevingswet die in 2021 zijn intrede zal doen. Ook via de crisis en herstelwet kijken we of het anders kan met minder spelregels. Zo schonen we het buitengebied op.

Overleg op basis van gelijkwaardigheid

Het dorp, de gemeente Gemert-Bakel, de provincie Noord Brabant en het Waterschap Aa en Maas zijn verenigd in een bestuurlijk overleg op basis van gelijkwaardigheid. Deze instanties opereren als één overheid vanuit de overheidsparticipatie gedachte. Zij zijn faciliterend naar Elsendorp.

Het is een proces van lange adem, we zijn inmiddels 3 jaar onderweg. Overheden, zowel ambtelijk als bestuurlijk moeten wennen aan deze vorm van integraal denken en werken. Het is 'de kans' voor ons, Elsendorp om het dorp met z'n buitengebied toekomst bestendig te maken, waarbij alle maatschappelijke elementen worden belicht.

Interne structuren

Het blijkt dat interne structuren, met name bij de gemeente, nog niet op orde zijn voor deze werkwijze. Het

integraal denken en werken vanuit de diverse afdelingen heeft nog meer tijd nodig. Dit vernieuwende proces vraagt veel overleg.

Wanneer dit project uiteindelijk succes blijkt kan een van nature ondernemend dorp als Elsendorp, als collectief, de vruchten (meerwaarde) plukken voor zowel de ondernemers alsook de inwoners van de dorpskern.

De meerwaarde kan betrekking heb-

ben op leefbaarheid, waterbeheer, recreatie, innovatieve bedrijvigheid en landschap. Door als ondernemer oog te hebben voor het collectief, ontstaat er meer sociale cohesie.

Klankbordgroep

We bewaken het proces vanuit het dorpen enerzijds via een klankbordgroep en enkele vertegenwoordigers in het projectteam. (Het bestuurlijk

overleg met) Wethouder Anke van Extel van Katwijk en gedeputeerde Erik van Merrienboer en bestuurders van het waterschap zien toe en sturen vanuit de bestuurlijke kant.

Elsendorp, een vitaal dorp met toekomst perspectief!!

Namens Dorpsoverleg Elsendorp en Dorpscoöperatie Elsendorp:

Willy Donkers en Tiny Janssen

Omgevingsvisie Noordenveld en de implementatie van de Omgevingswet

In februari 2017 heeft de raad van de gemeente Noordenveld (Drenthe) de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 vastgesteld. Een bijzonder moment en een mijlpaal voor de gemeente. "In 2017 was het niet de eerste Omgevingsvisie, maar waren we wel de eerste met een visie op zowel het ruimtelijk als het sociaal domein.

In het beeldende document laten wij zien hoe wij denken wat onze gemeente in het jaar 2030 uniek maakt op het sociale en fysieke domein. De Omgevingsvisie is voor ons meer dan alleen een fysieke kaart van de gemeente en hoe die gemeente er in 2030 uit ziet.

Integraal karakter

Het mooie van deze Omgevingsvisie is dat het juist ook gaat over sociale, culturele en maatschappelijke waarden. De visie laat kort, bondig en beeldend zien waar wij, samen

met onze inwoners, aan willen werken. In de Omgevingsvisie gaat het niet alleen om bouwlocaties, wegen, natuur en waar we dat wel of niet willen, maar gaat het ook over wat we doen op die plekken. Dat iedereen mee moet kunnen doen, dat we zorgen voor culturele activiteiten, dat we beleving willen en dat we dat allemaal gezamenlijk met elkaar doen.

In de Omgevingsvisie komen de visies van verschillende beleidsterreinen samen in plaats van allemaal losse visies. En juist door de integraliteit gaat het niet meer om thema's als 'losse begrippen', maar hoe die thema's zich op alle aspecten manifesteren.

Participatie

Met de totstandkoming van de Omgevingsvisie hebben we getracht van de gebaande paden af te wijken waar het gaat om het be-

trekken van onze inwoners bij deze visie. Niet alleen dorpenavonden, niet alleen een enquête, niet alleen expertsessies. Nee, we hebben dit allemaal gedaan én meer!

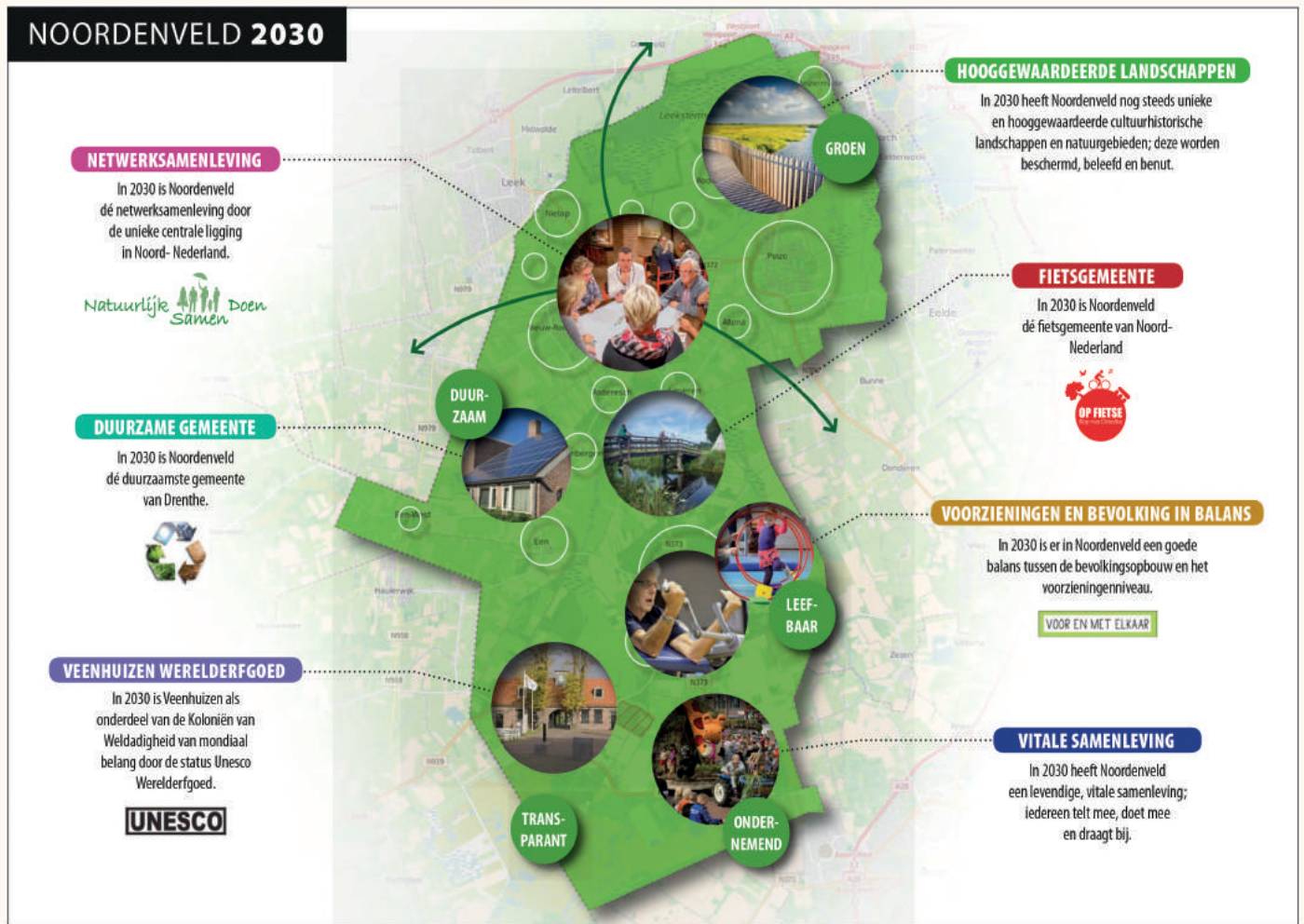
Jongeren betrekken door een foto- en kunstwerkenwedstrijd te organiseren, op scholen langs gaan maar ook de wensen uit eerdere bijeenkomsten, zoals Noordenveld in 2025,

Noordenveld in Balans of de WMO-visie, als basis laten dienen voor deze visie. Want deze Omgevingsvisie is van en voor iedereen.

We hebben bewoners op verschillende manieren -en met verschillende manieren van uitnodigen- uitgedaagd en betrokken.

Met de vraag: hoe ziet uw ideale leefomgeving er uit in 2030? Tijdens de verschillende sessies voerden we met meer dan 500 bewoners en deskundigen een gesprek. Meer dan 900 bewoners hebben de

NOORDENVELD 2030

digitale enquête ingevuld. De uitkomsten van de enquête en al deze gesprekken zijn vertaald in de Omgevingsvisie Noordenveld 2030.

Van woord naar uitvoering

Na de verkiezingen in 2018 heeft de coalitie de Omgevingsvisie als basis genomen voor haar coalitieakkoord "Samenwerken, verbinden, doen!". Een mooi compliment voor inwoners en organisatie. Het coalitieakkoord is in de organisatie vertaald in het Meerjarig uitvoeringsprogramma. Daarmee is dit de uitwerking van de Omgevingsvisie.

Meer draagvlak

Participatie is een belangrijk onderdeel van de aanstaande Omgevingswet. We gaan belanghebbenden (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) vroegtijdig betrekken bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit. Dit alles om ervoor te zorgen dat

de verschillende belangen, perspectieven, kennis en zeker ook creativiteit in een besluitvormingsproces snel boven tafel komen. Op deze manier kan er meer draagvlak ontstaan en ontstaat er een beter besluitvormingsproces.

Regels gelden voor overheid en initiatiefnemers

Omdat de wetgever participatie ook erg belangrijk vindt zijn er in de nieuwe wetgeving regels over participatie opgenomen. Deze regels gelden niet alleen voor de overheid maar ook voor initiatiefnemers die een vergunning aanvragen voor een activiteit die hij of zij wil doen.

Hij of zij heeft zelf de verantwoordelijkheid om belanghebbenden te informeren en te betrekken. Het gaat hier om regels waarin staat wie verantwoordelijk is voor de naleving van de participatieregels en hoe je dit in je uiteindelijke besluit moet motiveren. Kortom er worden geen regels gesteld over de wijze

waarop participatie moet plaatsvinden, want participatie is maatwerk. De kennis en ervaring die wij hebben opgedaan met onder andere het opstellen van onze Omgevingsvisie nemen we als waardevolle input mee bij het organiseren van participatie bij de nog op te stellen (beleids)documenten en de verdere implementatie van de Omgevingswet.

Door bij elk afzonderlijk proces van tevoren na te denken over de manier waarop we de participatie kunnen organiseren wordt participatie op een gegeven ogenblik een vanzelfsprekendheid. Natuurlijk samen in Noordenveld!

Vragen?

Heeft u vragen over onze Omgevingsvisie of de implementatie van de Omgevingswet in Noordenveld dan kunt u altijd contact opnemen met **Janine Hogeman** of **Marcella Watermulder**. Telefonisch via 050-5027222 of per mail: postbus@gemeentenoordenveld.nl.

VNG-voorzitter Jan van Zanen: 'Gemeenten willen meer zelfstandigheid'

"Juist omdat gemeenten dicht bij de inwoners staan, kunnen zij maatwerk leveren en efficiënter werken. Maar daar moeten ze wel de mogelijkheden en de middelen voor hebben. Met name de middelen zijn voor de VNG een blijvend discussiepunt." Hiermee opende VNG-voorzitter Jan Van Zanen zijn jaarrede op het VNG-congres in Barneveld.

Vis op het droge

Jan van Zanen: 'Eerder had ik het over de graat die maar in onze keel blijft steken. En eind vorig jaar riep ik het kabinet op om boter bij de vis te doen. De afspraken die we nu hebben gemaakt zijn een stap in de goede richting. Maar het moet niet zo zijn dat het kabinet ons op de lange termijn alsnog als een vis op het droge naar adem laat happen.'

Financiële verhoudingen

Terwijl het doel van de decentralisaties nou juist was om gemeenten meer zeggenschap en meer verantwoordelijkheid te geven, lijkt het er op dat gemeen-

ten op financieel vlak juist afhankelijker zijn geworden van het Rijk. Vóór de decentralisaties kwam 40 procent van onze inkomsten van het Rijk. Nu, ruim vier jaar later, is dat bijna 70 procent.

Hengel

Jan van Zanen: 'We moeten we ons afvragen hoe we zelfstandiger kunnen worden als gemeenten. Een grotere zelfstandigheid kan bijvoorbeeld betekenen dat we opnieuw de discussie moeten voeren over de uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Niet als uitbreiding van de belasting die onze inwoners afdragen aan het Rijk, maar in plaats van. U kent het gezegde: geef ze geen vis, maar een hengel om die vis mee te vangen. En dat geldt nu ook voor ons. Wij willen niet af en toe een visje krijgen toegeworpen. Wij willen een systematische oplossing, een hengel. Daar moeten we samen naar op zoek. Dat gaan we doen met elkaar, maar ook in overleg met onze mede overheden, het Rijk, de provincies en de waterschappen.'

De Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen

Een goed, leefbaar Nederland kan niet zonder een vitaal platteland. Daarom is het van belang dat vrijwilligers die zich inzetten voor hun dorp, dicht bij huis via hun eigen provinciale vereniging, de ondersteuning vinden die ze nodig hebben: procesbegeleiding bij projecten, kennisontwikkeling en strategische inzet. De LVKK behartigt de belangen op landelijk en Europees niveau. Nadruk hierbij ligt op wat bewoners zelf belangrijk vinden voor de leefbaarheid in hun dorp of regio. De LVKK werkt vanuit een integrale aanpak waarbij wonen, werken, mobiliteit, onderwijs, zorg en welzijn in samenhang gezien worden. Bij de Rijksoverheid en de Tweede Kamer agendeert de LVKK actuele thema's, trends en ontwikkelingen. Website: www.lvkk.nl

Kringlooplandbouw

Het sluiten van bodem-plant-dier-mest kringlopen is van groot belang voor de verduurzaming van de landbouw. Kringloopboeren bieden oplossingen om bodemvruchtbaarheid te verbeteren, efficiënties te verhogen, verliezen te beperken, succesvol natuurinclusief en grondgebonden te boeren, maar vooral ook om economisch beter te presteren.

Een goede kwaliteit mest, een optimaal functionerend bodemleven en integraal werken en denken worden daarbij gezien als sleutels tot succes.

Deze website biedt kennis en de verhalen van kringloopboeren, laat zien wat bereikt is en waar kringlooplandbouw al invulling krijgt.

Website: <http://kringlooplandbouw.nl>

Platform Toekomst Religieus Erfgoed

Dit digitale platform bouwt voort op de resultaten van de Agenda Toekomst Religieus Erfgoed. Het platform biedt nieuws, opinie, kennis en ruimte voor discussie en samenwerking op het gebied van religieus erfgoed. Het 'webteam' zorgt geregeld voor nieuwe informatie. Daarnaast is iedereen die in het thema geïnteresseerd is welkom bij te dragen aan het platform. Dit kan in de vorm van:

- het toevoegen nieuws en agenda-items
- het plaatsen van een project
- opinie (blog of reageren op een bijdrage)

Nieuws of agenda-items/evenementen gerelateerd aan veranderend gebruik van religieus erfgoed zijn ook op de site te vinden.

Website: <https://www.toekomstreligieuserfgoed.nl>

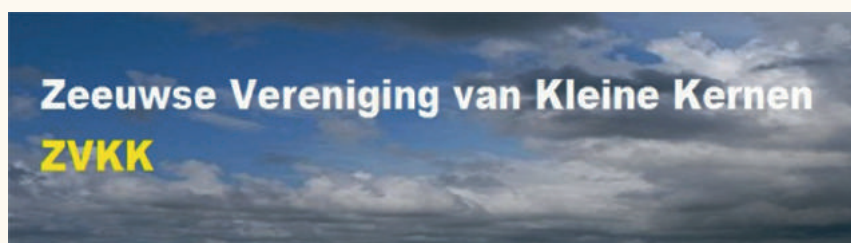
Voorbeeldprojecten Omgevingswet

Bestuurders, bedrijven en burgers werken in een aantal gemeenten nu al volgens de Omgevingswet. Dit zijn plannen onder de noemer "Nu al Eenvoudig Beter". De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit' is het motto. De nieuwe wet zorgt voor minder en overzichtelijke regels, een samenhangende benadering van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snellere besluitvorming.

Nu al Eenvoudig Beter verzamelt aansprekende projecten die een voorbeeld zijn voor anderen.

Website: <https://www.omgevingswetportaal.nl>

Provinciale verenigingen

COLOFON

Dit themanummer PlattelandsParlement kwam tot stand in samenwerking met de Landelijk Vereniging voor Kleine Kernen

Aan de uitgave van dit Magazine hebben meegeholpen:

Leidy van der Aalst, Cornel van Beek, Roelof Bisschop, Pierre Bos, Eveline Claassen, Willy Donkers, Julia de Groot, Tiny Janssen, Koos Mirck, William Moorlag, Lambert van Nistelrooij, Erik Ronnes, Toon van de Sanden, Rutger Schonis, Evert van Schoonhoven, Bertrand Verhelst, VNG, Jos van Wegen.

Layout en vormgeving: Jeroen Verhelst

Eindredactie: Koos Mirck, Bertrand Verhelst

Foto's en illustraties: CDA, de Dompthoeve, Koen van Dooren, D66, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, ProDemos, PvdA, Toon van de Sanden, SGP, Jeroen Verhelst, VNG, Graszoden- en fouragebedrijf Van de Wetering.

Gastvrij en actief

De gemeente Boekel is een vernieuwende gemeente die voorop loopt als het gaat om het afschaffen van onnodige regelgeving. Hierbij staat onze burger centraal. Bij alles wat we doen vragen we ons af: "Wat heeft de burger eraan?"

PlattelandsParlement Venhorst 23 november 2019

Wij verwelkomen u graag tijdens het PlattelandsParlement op 23 november in Venhorst. Een prachtige stoere kern in onze mooie gemeente Boekel.

Hier helpen we elkaar door kennis en kunde te delen. We werken in het landelijk gebied onder andere aan een fijne leefomgeving voor onze kinderen en kleinkinderen. Met gemeenschapszin, ideeën, lef en werklust behaal je mooie resultaten. Nu én in de toekomst!

Ik wens u een mooie en inspiratieve dag toe,

Pierre Bos
Burgemeester gemeente Boekel

www.boekel.nl

